

STUDIJŲ MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra/Institutas
	5	Vilniaus universitetas	Filosofijos fakultetas	Ugdymo mokslų institutas

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Asmenybės raidos ir mokymosi procesų sąsajos

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Interfaces between personality development and learning processes

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Modulio turinys orientuotas į šiuo metu mokslo erdvėje aktualų siekį taip pagilinti savo dalykines kompetencijas, kad jos praplėstų problemų sprendimo gebėjimus naujose nepažintose situacijose. Raidos psichologijos žinios panaudojamos konkrečioms mokymo(si) proceso tikslams pasiekti. Su doktorantais dirbama trečiajai studijų pakopai adekvačiais interaktyviais etapais (dažnai taikomais Europos bei JAV universitetuose): *teorijos* → *praktinis jų pritaikymas* → *situacijų analizė*. Siekiama įvardinti raidos ir mokymo(si) psichologijos pasiekimus kaip interdisciplininių tyrimų rezultata, pabrėžiant šiuolaikinę raidos sampratą. Akcentuojama vis didesnė mokymo(si) galių bei sunkumų diferenciacija, grindžiama tampria įvairių raidos gijų (sensomotorinės, kognityvinės bei emocinės) sąveika. Doktorantai orientuojami gilintis į aiškinamuosius raidos bei mokymosi modelius, mokomi iškelti, plėtoti bei pritaikyti psichologų bei etologų atrastus dėsnius šiuolaikinio mokymo(si) kontekste. Aiškinamasi, kodėl ir kada raidos psichologijos požiūriu išsiskiria tipinės ir atipinės raidos mechanizmai, kaip formuojasi veiksmingo ir neveiksmingo mokymo(si) strategijos, kaip mokytojas gali pozityviai paveikti mokymo(si) sunkumus.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The module aims to deepen PhD students' special competences in order to expand the problem solving skills in new educational situations. The psychological knowledge is used to achieve the specific objectives of the teaching / learning. Doctoral students work in adequate interactive stages (often applied at European and US universities): *theories* → *practical application* → *analysis of the situations*.

Dalyko tikslas

Studentai, baigę modulį, gebės:

- Analizuoti ir palyginti svarbiausias raidos bei mokymo(si) teorijas;
- Įvairiuose kontekstuose atpažinti psichologines tipinės raidos ir mokymo(si) apraiškas;
- Įvertinti taikomąją raidos bei mokymosi teorijų vertę, atsižvelgus į kintančią žmogiškųjų išteklių sampratą;
- Įžvelgti probleminius raidos ir mokymo(si) procesų sąryšius ir savo disertacinėje studijoje bandys optimalų kintamųjų operacionalizavimą;
- numatyti bendras gaires, ugdančias besimokančiųjų psichologinę gerovę, laiduojančias veiksmingą mokymą(si) su atžvalga į tipines ir netipines raidos užduotis;
- argumentuotai svarstyti ir diskutuoti konkretaus raidos tarpsnio mokymo(si) temomis su specialistų ir nespecialistų auditorija.

Dalyko turinys: temos ir studijų metodai

Temos:

1. *Integracinis požiūris į raidos ir mokymo(si) procesus*. Šiuolaikinės raidos samprata mokymosi visą gyvenimą kontekste (pasiekimų / praradimų santykis, plastiškumas, daugiakryptiškumas, individualus tempas, istorinio-kultūrinio konteksto svarba ir kt.). P.Baltes, J.Brandtstadter, R.Lerner, E.Thelen, D.Magnusson modeliai. Kiekviena raidos linija – nuolat kintančios abipusės vaiko sąveikos su aplinka pasekmė. Tikimybinė epigenezė. Fazinės, ciklinės bei funkcinės raidos bei mokymosi teorijos. Kertiniai biologinės, kognityvinės bei socioemocinės raidos posūkio taškai kaip mokymo(si) efektyvinimo galimybės (R.Emde sistema).
2. *Psichodinaminės raidos ir mokymosi teorijos*. Raidos užduočių įvairovė konkrečių vaiko/paauglio amžiaus tarpsnių metu (R.Havighurst, E.Erikson studijos). Socialinės emocijos, superego standartai - mokymosi meistriškumo prielaidos. Nesuvoktų implicitinių įsitikinimų ir savasties svarba

mokymui(si).

3. *Kognityvinės raidos ir mokymo(si) teorijos*. Kokybinė pažinimo stadijų raida – mokymo(si) patirties kaupimo rėmai (J.Piaget, L.Kohlberg, D.Kolb, P.Jarvis teorijos). Mokymas(is) kaip informacijos kaupimo-saugojimo-atgaminimo procedūra, procesas, rezultatas. Kognityvinės savireguliacijos ištakos. Metakognicijų svarba, stereotipų reikšmė mokymo(si) rezultatams.
4. Patyrimą akcentuojančios raidos teorijos (C.Rogers, A.Maslow, F.Perls) - aktyvaus ir transformuojančio mokymo(si) pagrindas (R.Kegan, J.Heron tyrimai ir praktika). Vidinės ir išorinės mokymo(si) motyvacijos veiksniai (Deci-Ryan savideterminacijos teorija).
5. *Interakcinės raidos ir mokymo(si) teorijos*. Tarpasmeninė vaiko ir suaugusiojo sąveika – mokymo(si) siekinių ir būdų pagrindas. L.Vygotskio Artimiausios Raidos Zona – intra-psichinės ir inter-psichinės erdvės sandūra. Mokytojo–mokinio sąveika – mokymo(si) kokybės pamatas. Mokytojas – vaiko vidinio dialogo dalyvis (J.Bruner gairės). Tarpininkaujantis mokymas(is) (R.Feuerstein, D.Tzurriel ir kt. autorių tyrimai ir praktika). R.Sternberg'o WICS modelis mokymosi kontekste
6. *Šiuolaikinio mokymo(si)- apverstos klasės, autonomiškojo ir personalizuoto mokymo(si) psichologinės prielaidos*. Akcentas savireguliacijai, pasirinkimų erdvei, individualioms skirtybėms. Įrodymais grįstos praktikos tikslas – ne sunkesnis, o paveikesnis mokymas(is).

Studijų metodai: paskaitos ir seminarai, darbas pagal individualų planą, atvejų analizė, referatų rengimas ir pristatymas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Studijų pasiekimų vertinimą sudaro:

Reflektyvus esė (50 proc.) ir egzaminas (50 proc.)

Pagrindinė literatūra

1.	Bandura, A. (2009). Socialiniai minties ir veiksmo pagrindai. Socialinė kognityvi teorija. VU Specialiosios psichologijos laboratorija.
2.	Haywood, H.C and Lidz, C.S (2007). Dynamic Assessment in Practice. Cambridge University Press. DOI: https://doi.org/10.1017/CBO9780511607516
3.	Illeris, K. (2018). Contemporary Theories of Learning. Routledge.
4.	Molenaar, P., Lerner, R., Newell, K. (eds.) (2014). Handbook of Developmental Systems Theory and Methodology. New York: Guilford Press.
5.	Lerner, R. (ed.-in-chief) (2015). Handbook of Child Psychology and Developmental Science. 7th ed. Vol. 1 Theory and Method; Vol 2 Cognitive Processes, vol. 3 Socioemotional Processes, vol. 4 Ecological Settings and Processes. Hoboken: Wiley.
6.	Schunk, D. (2012). Learning theories: an educational perspective. Boston: Pearson.

Papildoma literatūra

1.	Bernacki, M. L., Vosicka, L., Utz, J. C., & Warren, C. B. (2020). Effects of digital learning skill training on the academic performance of undergraduates in science and mathematics. <i>Journal of Educational Psychology</i> . Advance online publication. https://doi.org/10.1037/edu0000485
2.	Holmes, J. (2016). Great Myths of Education and Learning. Wiley-Blackwell. https://doi.org/10.1002/9781118760499
3.	Крайн, У. (2007). Психология развития человека. Санкт-Петербург: Прайм-Эвроснак.
4.	McCarthy, E.M., Liu, Y., & Schauer, K.L. (2020). Strengths-based blended personalized learning: An impact study using virtual comparison group. <i>Journal of Research on Technology in Education</i> , 52(3), 353-370. https://doi.org/10.1080/15391523.2020.1716202
5.	Lemme, B. H. (2003). Suaugusiojo raida. Vilnius: Poligrafija ir informatika.
6.	Piaget, J. (2011). Vaiko pasaulėvoka. Vilnius: Žara.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Sigita Girdzijauskienė	VU	doc. dr.	sigita.girdzijauskiene@fsf.vu.lt
2.	Dalia Nasvytienė	VU	doc. dr.	dalia.nasvytiene@fsf.vu.lt

